

Ryfylke lodge - 8-023 medleblad Sons of Norway

13. årgang – stiftet i november 1997

Denne utgave er for november 2010.

SONS OF NORWAY ble stiftet i Minnesota i 1895, og fikk Norge som distrikt nr. 8 i 1982. Det er i dag ca 400 lokalforeninger/lodger i USA, Canada (distrikt 7) og Norge. Medlemstallet er mellom 60-70 000. I Norge er det 18 lokale lodger i drift, med et samlet medlemstall mellom 13 – 1400.

Vårt fremste mål er å opprettholde kontakten med det norske Amerika, og arbeide for å sikre/dokumentere emigrasjonshistorien som en viktig del av vår nyere norske historie. Det er i dag like mange norskættede i USA som det er nordmenn i Norge. Fra «alle» bygder og byer i Norge reiste folk til Amerika i tiden 1825 – 1925. Sons of Norways Hjemmesider:

www.sonsofnorway.com www.sonsofnorway8.com

Vårt organisasjonsnummer er 988997382 bank: 3353.22 23259

Gode medlemmer i Ryfylke Lodge

For kort tid siden skrev jeg i bladet at vi hadde startet på høstens rikholdige program, og det med rette. Men ikke før er det sagt, så har den første vinterdagen innhentet oss, og vi har begynt på de mørkeste, (men kanskje også lyseste), månedene av året, alt etter hvordan man ser det.

Takk for sist til dere som var på vårt medlemsmøte for oktober. Etter å bedømme fremmøtet tror jeg vi må skyldte på at den onsdagen var midt i årets høstferie, og at det var et tilfeldig fenomen at vi var så realltvt få denne gangen.

Gjesten vår, markedsjef Magnar Haugland i Carica cruiseeksperten, kåserte intressant om hva som rører seg i bransjen, og med imponerende tall med hensyn til investeringer i stadig nye og større skip har han sikkert rett når han forteller at cruise er den hurtigst voksende ferieform. All inclusive, til gode priser. Hva sa han; Queen Mary II, transatlantisk cruise Southampton – New York, kr. 2900.00 på daværende tidspunkt, riktignok ex.fly, men allikevel; skipene skal fylles opp ved hver tur, og da kan tilbudene bli overveldende. (Påfyll av fergekortet Oanes – Lauvvik; kr. 2800.00 som en dårlig sammenligning!)

Takk for intressant kåseri Magnar, med mange flotte bilder.

Vi holder oss i det maritime hjørne ved neste møte også. Pensjonert DSD-kaptein Jakob Langvik er invitert til å fortelle fra sin tid i ”selskapet” og utviklingen deri. Som alltid er han meget vel forberedt, og han vil helt sikkert gi oss mange gode glimt fra ”forna dar” på fjordane her i Ryfylke. Fjorddrott - Fjordsol - Fjordbris kvar dag, som det heter i sangen til Toralf Nordbø.

Foran meg på skrivepulten ligger Odd Harald Olsen`s nylig utgitte bok ” På Ryfylkebesøk i USA” med undertekst; en reise til Amerika i 1907 og 100 år etter. Meget intressant, ypperlig under juletreet.

Kapitlet ; Til Amerika i 1907 , det livsviktige oppbrotet med heimen og landet, fasinerer meg, og jeg leser det om igjen og om igjen. Det er Magda fra Vormedalen som skal bryte opp å reise, jeg sier ikke mer, men kjøp boka og les selv. Men bare det at når S/S Caronia, som hun skal reise med til USA har avgang fra Liverpool 26. mars 1907, så måtte Magda reise fra Hjelmeland allerede 20. mars !! I dag ville det tatt noen timer - - - - - Det er en sterk historie, men den er med på å danne grunnlaget for resten av boka; det norske armerika – som mange av oss har familiære relasjoner og bånd til, eller de av oss som har reist i disse miljøene med mange god og varme minner om en overveldende mottakelse, vennlighet og gjestfrihet !! Og ikke minst så er det grunnlaget for vår organisasjon Sons of Norway ! Det går snart flere turer i den leia,- så følg med.

På neste møte er det tid for valg av nytt styre. Valgkomiteen har levert innstilling, men valget blir 10.november. Velkommen til VAULALI onsdag 10.november kl. 19.30

Med vennlig hilsen
John H. Hevrøy

VÅRE ANNONSØRER STØTTER OSS – DU BØR ETTERSØRRE DERES TJENESTER!

Styret for Ryfylke Lodge

President
John Harry Hevrøy
 Fjellsv. 11B
 4100 Jørpeland
johhevro@online.no
 Tlf. 51747761 / 90825915

Visepresident
Jan Langvik
 Fjelltnv. 13
 4100 Jørpeland
turi-jan@lyse.net
 Tlf. 51747532 / 90788953

Sekretær
Tormod L. Nag
 Ryfylkevegen, 1383
 4120 Tau
gunn.nordanger@sr-bank.no
 Tlf. 51748139 / 48022909

Kasserer
Johan Almenningen
 4130 Hjelmeland
johalme@online.no
 Tlf. 51750400 / 95031197

Aktivitetsleder
Gunvor Lauvsnes
 Fjellsv. 18B
 4100 Jørpeland
gunvor.lauvsnes@lyse.net
 Tlf. 51748227 / 95296686

Marshall / Matr.forv.
Pål Barkve
 Ryfylkev. 2560
 4120 Tau
 Tlf. 51746415 / 95253972

Rådgiver
Odd Harald Olsen
 4130 Hjelmeland
o-haral@online.no
 Tlf. 51750512 / 99247981

Link til medl.bladet:
 Strand Hist. og Ættesogelag:
<http://www.strandhistorie.no/>

**ULLESTAD OG JANSEN
 TRANSPORT AS**
 VIKANESSET SØR - 4130 HJELMELAND
 TLF 51 75 00 55 - FAX 51 75 00 46

Jansen Betong a.s.
 4130 Hjelmeland
 Tlf. 51 75 22 61 / 909 21 446
 Fax. 51 75 01 59
 Betongarbeid - Naturstein - Fliser

IDÉ – banken
 Har du en god idé eller et godt forslag vi kan benytte oss av i Ryf. Lodge? Ta kontakt med presidenten - John Harry Hevrøy
johhevro@online.no
 Tlf. 51747761 / 90825915

AS RYFYLKE TRELAST
ALSVIK - 4120 Tau
 Telefon 51 74 11 00.
 Telefax 51 74 11 01

Postboks 8 - 4100 Jørpeland
 Filial Tau : Postboks 99 - 4120 Tau
 Felles sentralbord : 02002

STRAND BYGG AS
 Nordmarka - 4120 Tau
 Telefon 51 74 36 00 - 920 79 310 - 11- 12

COMROD
 Reaching further
**Fiskaavegen 1
 NO-4120 TAU**
 tlf + 47 51740500
 www.comrod.com

Velkommen til

TAU PIZZAKAFÉ
 PIZZA - KEBAB - SALAT - HAMBURGER - BAGUETTE
(Åpent: Mandag - Onsdag 10:00 - 23:00 / Torsdag - 12:00 - 23:00)
 TAU PIZZA KAFÉ
 Ryfylkeveien 1986
 4120 TAU.
 Tlf.: 51 74 67 16

SKAL DU TIL USA?

Kontakt
 Sons of Norway's hovedsamarbeidspartner for våre gunstige avtalepriser:

USA EXPERTEN
OK REISER
 Elveveien 21, 4480 Kvinesdal
 Tlf. 38350204, Faks 38351503
www.usaexperten.no

Flybilletter - Hotell - Leiebiler
 Tlf + 47 38 35 02 04 -
www.usaexperten.no
 epost: firmapost@usaexperten.no

<p>RYFYLKE</p>	<p>RYFYLKE bakeri & konditori Avd. JØRPELAND Bakeri tlf. 51 74 72 87 Fax tlf. 51 74 64 24 Kafé tlf. 51 74 91 44 Brød og kaker - varmretter Åpent hverdager 08-16.30 Torsdag 08-19 Lørdag 08-15</p>	<p>JONSOKBERGET kafé Tlf. 51 74 24 22 Åpent hver dag fra 11-15 Middag Torsdag er komledag Ryfylke Kafé & Konditori Avd. Jonsokberget Tlf. 51 74 24 22</p>	<p>Avd. TAU Tlf. 51 74 38 08 Brød og kaker Åpent hverdager 08-16 Fredag 08-17 Lørdag 09-14</p>	<p>TAUTUNET kafé Tlf. 51 74 23 40 Åpent hver dag 11-15 Middag Onsdag er komledag Ryfylke Kafé & Konditori Avd. Tautunet Tlf. 51 74 23 40</p>
-----------------------	---	--	--	---

VI GRATULERER MED FØDSELSDAGEN DIN!

Olav Espeland, 1. november

Eldbjørg Strand, 2.

Nils Moldøen, 5.

Liv Sandvik, 10.

Ellen Helland, 12.

Sigbjørg Lerang, 12.

Jorunn Pedersen, 12.

Åsmund Hausken, 16.

Dagrun Schmidt, 28.

Judith Tvedt, 29.

Referat fra medlemsmøte på spinneriet, Hjelmeland 13. oktober 2010

Tilstedet fra styret: John Harry Hevrøy, Jan Langvik, Odd Harald Olsen, Pål Barkve, Gunvor Lauvsnes og Tormod L. Nag.

Johan Almenningen var fraværende.

Presidenten ønsket de 19 fremmøtte medlemmer samt kveldens foredragsholder velkommen. Grunnen til at antall fremmøtte var få kan skyldes høstferien.

Han nevnte at de tre lands nasjonalsanger synges ved innledning av møter i 400 Lodger i "Sons of Norway" over hele verden. Vår nasjonalsang "Ja, vi elsker dette landet" er diktet av Bjørnstjerne Bjørnson, og tonesatt av Richard Nordraak. Den ble første gang sunget på Eidsvoll i 1864. Før denne tid var "Sønner af Norge" brukt som nasjonalsang. Den Amerikanske nasjonalsangen ble til i 1859 etter Englands angrep på USA ved Baltimore, hvor de amerikanske soldatene klarte å nedkjempe fienden. Den Canadiske nasjonalsangen er fra 1880.

John Harry hadde nylig lest boken til Odd Harald Olsen, og anbefalte denne på det varmeste. Et klassisk eksempel fra denne tiden var historien om Magda fra Vormedalen som på grunn av nød drog til Amerika for aldri å komme tilbake.

Han minnet om at fristen for påmelding til kurs på camp skogfjorden, Minnesota var 1. des 2010. Her kan ungdommer i alder 14-18 år søke.

Det ble ingen støtte til Lodgene fra sentralt hold i "Sons of Norway". Vi får stole på kontingenten fra medlemmene som blir samme for 2011 som i år.

På møtet i distriktsstyre ble det diskutert om å yte hjelp/støtte til de vanskeligstilte Lodger. Nye Lodger måtte vist nødvendig hjelpes i gang.

Kveldens fordragsholder – Magnar Hauland – er leder for cruise selskapet "Carica", og er også medeier i selskapet sammen med fem andre. Selskapet er iata sertifisert "World of Travel Market", og er fem år gammel. Hauland var mye på reise – messebesøk ol. For å holde seg løpende orientert om nye ting. Carica har flere store cruise rederier som blant annet Cunars Voyages, Royal Caribbean International og flere. De kan derfor tilby turer på forskjellige steder over hele verden. I følge Hauland er det like billig å reise på cruise, som å reise til Syden og dessuten mye mer behagelig. Det kan nevnes at 10% av verdensmarkedet dekkes av norske cruiseskip. Trenden er at størrelsen på cruisskipene blir større og større. Nye skip bygges bare med lugarer med balkong, og servicen blir bedre og bedre. Hauland brukte videokanon ved sin presentasjon – noe som gjorde foredraget ekstra oversiktlig og interessant. Gunvor Lauvsnes takket for foredraget og overrakte blomster. Heretter sang vi bordverset, og fikk servert smørbrød, rundstykker, vafler, syltetøy, kaffe og te. Alt smakte utmerket. Gunvor hadde også denne gangen en del spørsmål slik at medlemmene kunne få litt hjernetrim.

Tilslutt utlodning og avskjedssangen.

Nag 14.10.10

Tormod L. Nag, Sekretær.

FØRST "OLABU" – NÅ KVERNHUS PÅ FISKÅ

For oss i Ryfylke lodge som har vært gjester på Olabu mange ganger er det ikke så stor overraskelse at Ola Lekvam er mannen bak arbeidet med gjenreising av Fiskå's første kvernhus fra 1722.

"Fra Fiskå Forum, Informasjonsmagasin fra Fiskå Mølle nr 2-2010 kan en lese at det har vært produsert mat av korn på Fiskå i nesten 300 år! Alt startet med det lille kvernhuset som lå der som Fiskå Mølle ligger i dag. Det er nå er rekonstruert og gjenoppbygd nøyaktig slik det så ut i 1722. To av kvernsteinene er bevart fra det gamle mens de to andre er hogget ut av stein fra Åfjord i Sogn. Det nye kvernhuset er et flott kulturminne og en viktig del av kulturhistorien til den lille Fiskåbygda.

Gunnar Nordbø v/ Brødrene Nordbø uttaler til Fiskå Forum at Ola Lekvam er en nøkkelperson i alt dette arbeidet, en usedvanlig dyktig håndverker. Ja, han vil nesten kalle han en kunstner. Uten han og alle de andre dyktige medhjelperne kunne vi aldri fått dette til."

Ola forteller at han fikk forespørsel om prosjektet sommeren 2009. Tiden har blitt brukt til å sette seg inn i stoffet, finne gode løsninger sammen med erfarne murere, tømmermenn og mekaniker"

Etter bilde å dømme så har de gjort et fantastisk arbeid! Dette er av stor kulturell verdi for hele Strand Kommune. En takk til Gunnar Nordbø som satte det hele i gang.

Kilde: Fiskå Forum, Informasjonsmagasin fra Fiskå Mølle nr 2 – 2010

Belle Guinness, masseorderen fra Selbu

Belle Guinness reiste fra Selbu i 1881 og bosatte seg i Chicago. I 1900 drepte hun sin første ektemann. Åtte år senere ble Guinness verdenskjent for å ha drept to ektemenn, flere barn og et knippe med friere. Belle innkasserte penger frierne hadde med, og forsikringspenger etter hennes ektemenn og flere branner.

Hvor mange ble drept av Belle?

Ingen vet hvor mange som ble drept av Belle Guinness, men trolig har rundt 40 personer måttet bøte med livet i møte med henne. Det sies også at hun kan ha drept flere, men antallet vet ingen.

Hun ble født på en fattig husmannsplass, Størsetgjerdet i 1859. Det finnes bare ett eneste bilde av huset . Det finnes ingen bilder av Belle fra den tiden hun bodde i Selbu. Hun var for fattig til det.

Belle vokste oppi ei trasig tid. Selbu hadde den strengeste presten de noen gang hadde hatt. Siden hun var fra beskjedne kår måtte hun sitte på bakerste rad i kirken og på skolen. Den unge Belle fikk uansett gode skussmål fra både lærer og prest.

Første mord?

Det går ei historie om at Belle ble gravid som ungdom, at hun ble sviktet av gutten på grunn av standsforskjellen, og at hun mistet fosteret hun bar. Det er også sagt at gutten hadde sparket henne i magen, og at han døde få måneder etterpå. Men alt dette er ikke historisk sikkert.

Veien til Amerika

Belle arbeidet de to siste årene før hun emigrerte. Billetten til Amerika var betalt av hennes søster, Nellie Larson (het også Brynhild) og hennes mann, kunstmaleren John Larson, som var utvandret før. I Chicago ble alle kvinner frarådet å snakke med fremmede menn. De skulle hverken ta imot råd eller stille spørsmål til folk de ikke kjente. Etter hvert skulle det vise seg at mennene burde fått samme råd. Belle var ikke fornøyd med å ha kommet seg til USA, hun ville opp og frem.

Giftemål

Belle giftet seg med Mads Ditlev Anton Sørensen . Den 24-årige Brynhild Paulsdatter Størseth skiftet dermed navn til Belle Sorensen. Mads hadde fast jobb som butikketektiv i et varehus. Dette var et nattarbeid, så han var borte om natten, og sov om dagen. Han hadde et ganske flott hus, så Belle ble en prektig forstadsfrue i den skandinaviskepregede Austin ved Chicago. Belle var likevel ikke fornøyd. Penger, eiendom og høy status synes ekstremt viktig for Belle. Det Mads hadde å tilby var ikke nok. Belle fikk ikke egne barn før hun hadde vært gift i 9 år, og de var sannsynligvis adopterte. Før det tok hun og Mads til seg den lille morløse Jenny Olsen som fosterbarn. Ifølge sønnen til Belles søster hadde hun også forsøkt å få adoptere en av Nellies døtre.

To av Belles barn dør tidlig

I 1886 ble foretningssmannen H.H. Holmes avslørt som seriemorder og forsikringssvindler. Belle ble kanskje inspirert av dette. Samme år døde Caroline, en av hennes «døtre». I 1898, døde «sønnen» Alex.

Det er lite fakta om tida hennes i Chicago, til hun forlot byen etter Mads' død i 1900 men det er sagt at det brant flere ganger rundt henne, blant annet i butikken hun hadde, med forsikringspenger utbetalt. Kun to barn Belle «føder» i denne perioden overlever: Myrtle og Lucy. Om noen av de døde barna ble drept av Belle er uvisst.

Ektemannen dør

Belles ektemann, Mads, var også forsikret. Plutselig en dag dør også han. Naboen fortalte: ”*Mads lekte i hagen med barna, og bare noen timer senere døde han*”. Ettersom Mads hadde livsforsikring i to forskjellige forsikringsbyråer, og disse overlappet akkurat den dagen han døde, klarte Belle å få "dobbel" utbetaling. Belle kjøper en farm

Belle fikk etter sigende utbetalt 5000 dollar, og alt i alt hadde hun nok til å kjøpe en gård på nesten 162 000 kvadratmeter for 6000 dollar.

Belle ble altså en velbeslått enkefrue med fosterdatteren Jenny og to adoptivdøtre, Myrtle og Lucy. Den gården som Belle kjøpte på McClung Road like utenfor sentrum i La Porte, hadde en forhistorie med prostitusjon og drap. Naboen ble glade da det endelig kom et anstendig menneske i huset, en kristen småbarnsmor.

Sammen med Peder drev hun gården godt, og de solgte gårdsprodukter i byen like sør for farmen.

Nye mord i ny familie

Etter en uke dør den minste av Peters døtre. Swanhild, den andre datteren, blir det eneste barnet som overlever Belle. Etter 8 måneders ekteskap endte Peter opp på kjøkkengulvet med kløyvd bakhode og knust nese. Belle påstår at en kjøttkvern har falt ned fra en ovnshylle og i hodet på Peter. Han skulle ha blitt trett etter dette, og gått for å legge seg. Og plutselig var han død. Peter Guinness var også livsforsikret.

Det ble uenigheter mellom Belle og Peters slektninger om hvem som skulle arve ham: Belle eller Swanhild? Peters slektninger var engstelige for at Belle skulle ta livet av Swanhild, slik at hun selv kunne få forsikringen etter Peter. Derfor sørget slektningene for å regelrett kidnappe Swanhild, og de holdt henne skjult på en gård hos noen venner. Belle fikk aldri tak i Swanhild, men plasserte i stedet en ny pute på magen. 6 måneder etter sin død, blir Peter "far" til Philip. Dermed blir Philip arving av Peter, og Belle får hånd om forsikringspengene.

Ettersom hun var eneeier av en farm på 160 mål, hadde geiter og griser, og veldig lite lån, var hun som kvinne et veldig godt parti. Det eneste var at hun var lubben og kraftig.

Belle søker ektemenn i kontaktannonser

Men Belle var fremdeles ikke fornøyd med sin status. Hun ville ha flere penger, og hun fant fort nye metoder for å øke formuen. Hun annonserte etter menn i skandinaviske aviser.

«Velstående enke søker bemidlet mann for mulig ekteskap» - Belle Guinness.

USA var stappfull av skandinaviske menn som hadde reist til USA for å finne lykken. Og mange bet på hennes romantiske kjærlighetsbrev.

Noe av det hun skrev:

«Det er så mange banditter på veiene. Sy pengene inn i jakkeforet.»

«Vår kjærlighet er så stor at ingen vil forstå den. Ikke fortell noen at du kommer!»

Postmannen besøkte henne regelmessig, og hun kom alltid personlig ned for å hente posten. Hun fikk ett til fire brev nesten hver dag.

Mange gikk av toget i La Porte med høye håp om å få et lykkelig liv med Mrs. Guinness. Hun vartet opp mennene før hun drepte dem. Hun lot dem bo i sitt hjem, ga dem deilig, norsk mat, og lot dem føle seg hjemme. I brevene sine til dem skrev hun: «Ta med deg alle pengene dine». Andrew Helgelien gjorde ikke det, men etter noen netter med henne dro de sammen til banken, og han tok ut et større beløp.

Den 27 april 1908 dro Belle til byen. Hun oppsøkte advokat og skrev sitt testamente. Hun kjøpte bl.a en kanne parafin som hun tok med heim. Hun lagde en utmerket god middag, og de spilte spill om kvelden. Joe Maxton, en av hennes gårdsgutter som var invitert til kveldsmat, vitnet om det.

I ettertid mente noen at Belle hadde kommet med en fremmed dame to dager tidligere. Denne kvinnen var mindre enn Belle.

En måned tidligere hadde Belle satt i gang en kampanje mot Ray Lamphere. Hun fikk ham dømt 2 ganger for å trengse seg inn på gården, og hun prøvde også å få ham erklært sinnssyk. Hun beskrev han som stille, melankolsk, rastløs, innadvent, sløv, blasfemisk, skitten og drikkfeldig. Men Belle fikk ikke medhold. I ettertid er det blitt spurt; hvorfor var det så viktig for Belle å få ham erklært sinnssyk? De fleste tror at hun var bekymret for hva han visste, og hva han ville si offentlig.

Brannen

Natt til 28 april 1908 brant Belles hus i USA ned til grunnen. I kjelleren fant man tre forkullede barnelik og ett hodeløst kvinnelik, pent på rekke og rad.

Om det hodeløse liket i kjelleren var Belle, ble det store stridstema og mysterium.

Belle var en storvokst kvinne, og flere mente at liket de fant i kjelleren var mindre enn henne. Noen mente at det var fordi fettene hadde brent opp, mens andre mente at det ikke var Belle.

Et rykte forteller at en kvinne døde mange år senere på en institusjon i California, og noen mente å kjenne igjen denne kvinnen som Belle. Men ingen vet sikkert hva som er riktig. ***Kilde: Wikipedia, forkortet utgave.***

RETURADRESSE
Solfrid Abrahamsen,
VARHAUGV. 9, 4120 TAU

Sendes til:

**VELKOMMEN TIL MEDLEMSMØTE ONSDAG 10. NOVEMBER
2010 kl. 19.30, inngangspenger kr 60.
STED: VAULALI LEIRSTED, BJØRHEIMSBYGDA**

TEMA:

Denne kvelden er det tidligere DSD kaptein Jacob Langvik, som vil holde et foredrag om sin tid i ”selskapet”, og da kommer vi ikke utenom fjordabåtene naturligvis.

Dessuten er det valg av styre for 2011.

Velkommen i godt lag sammen med andre lodgemedlemmer.

Ta med venner.

STYRET

I NOVEMBER 2010 ER
RYFYLKE LODGE
13 ÅR. VI BLE STIFTET
DEN 29. NOVEMBER
I TAU AKTIVITETSHUS
MED 83 MEDLEMMER.

Redaktør: Odd Harald Olsen, 4130 – Hjelmeland

e-post o-haral@online.no – tlf 907 51 907 (mobil)

Redaksjonskomité ,

**Solfrid Abrahamsen, Varhaugvegen 9, 4120 Tau sab@lyse.net Tlf. 51746215 /
48286374**

Torleiv Helland, Austmannsvegen 17, 4230 Sand

Tlf. 52797297 / 95810498